

Polacy o smogu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

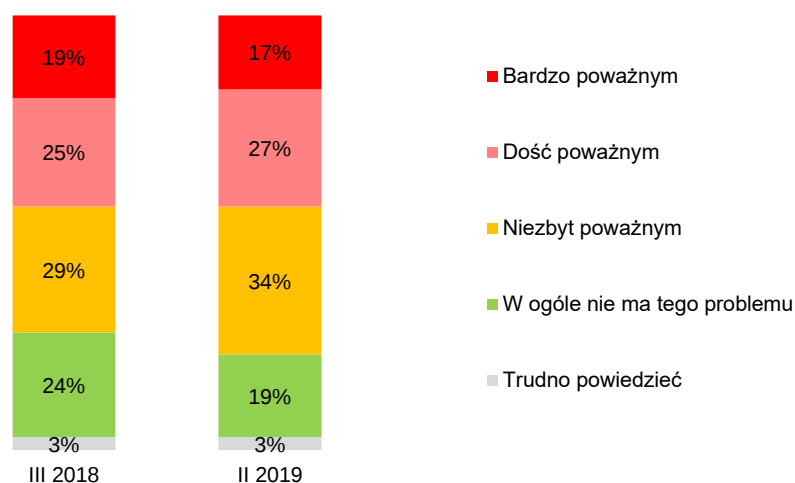
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Polska ma najgorsze powietrze w Europie. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że 36 spośród 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej znajduje się w naszym kraju. Smog nie tylko sprawia, że powietrze śmierdzi (choć zapach nie zawsze jest wyczuwalny), ale także – przede wszystkim – zwiększa ryzyko wystąpienia chorób płuc i serca, a nawet cukrzycy i otyłości. W lutowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków, czy smog stanowi problem w okolicy, w której mieszkają, co robią, aby się przed nim chronić, a także jak oceniają działania rządu i władz lokalnych mające na celu przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powietrza.

Ponad dwie piąte Polaków (44%) – tyle samo co rok temu – ocenia, że smog jest poważnym problemem w okolicy, w której mieszkają, w tym dla 17% – bardzo poważnym. Co trzeci (34%) mówi o niewielkiej skali problemu, natomiast co piąty (19%) nie dostrzega go wcale. Od pomiaru sprzed roku ubyło osób twierdzących, że ten problem nie istnieje w ich okolicy, zwiększyła się natomiast grupa wskazujących, że jest on niezbyt poważny.

CBOS

RYS. 1. Jak poważnym problemem w Pana(i) miejscu zamieszkania, okolicy jest zanieczyszczenie powietrza, smog?

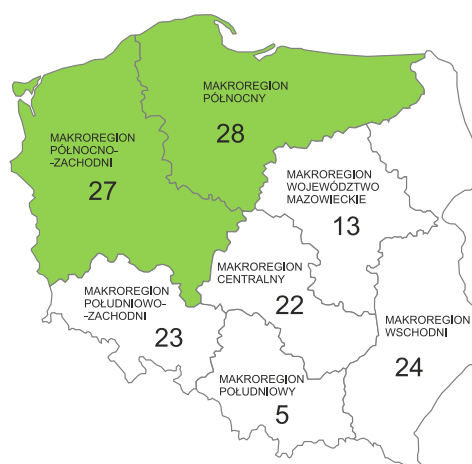
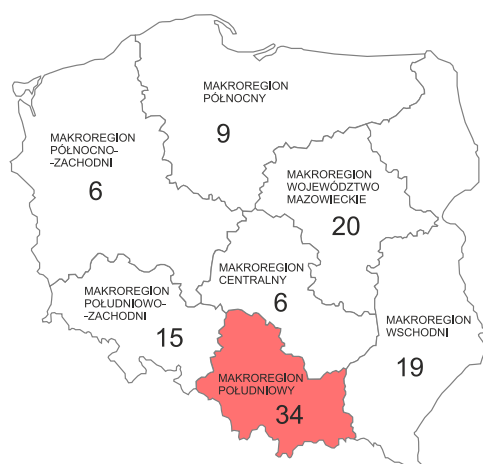
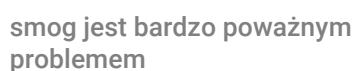

O bardzo poważnym problemie ze smogiem najczęściej mówią mieszkańcy miast półmilionowych i większych, a także respondenci z miast liczących od 20 000 do 99 999 ludności. Wyróżnia się pod tym względem makroregion południowy, zwłaszcza województwo małopolskie, w którym aż 42%

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (345) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 lutego 2019 roku na liczącej 968 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

CBOS

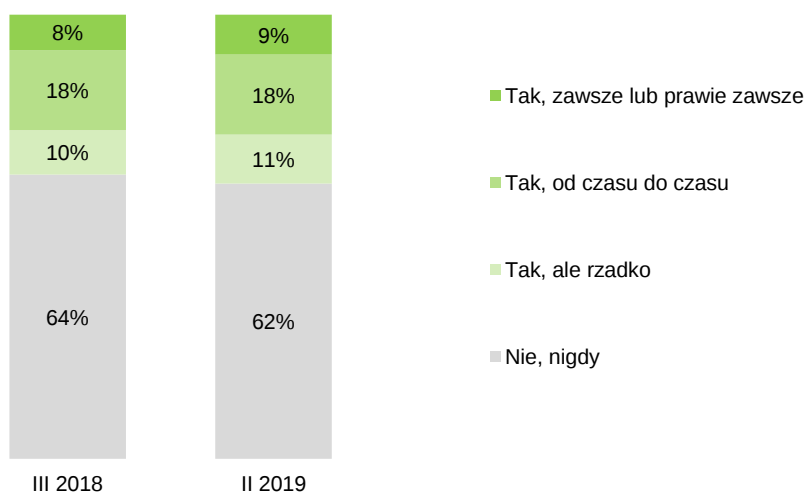
RYS. 3. Odsetki badanych deklarujących, że w ich miejscu zamieszkania, okolicy:

Niemal dwie piąte badanych (38%) sprawdza w okresie jesienno-zimowym jakość powietrza w swojej okolicy, korzystając z informacji dostępnych np. na stronach internetowych czy za pośrednictwem specjalnych aplikacji lub też w telewizji, z czego co jedenasty (9%) robi to zawsze lub prawie zawsze, a blisko co piąty (18%) – czasami. Sześciu na dziesięciu (62%) w ogóle się tym nie interesuje. Zachowania związane z monitorowaniem poziomu zanieczyszczenia powietrza nie zmieniły się istotnie w ciągu ostatniego roku.

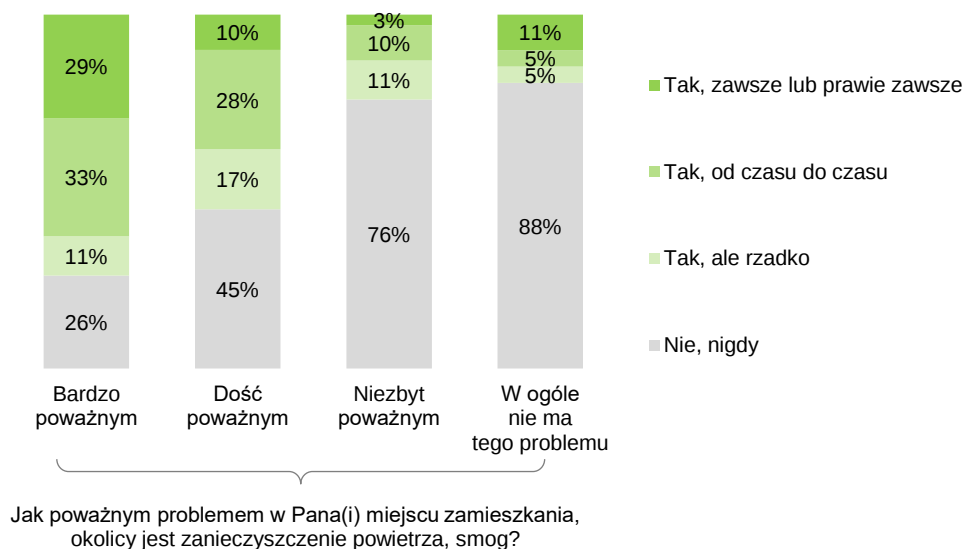
CBOS

RYS. 4. Czy w okresie jesienno-zimowym sprawdza Pan(i) poziom zanieczyszczenia powietrza w Pana(i) miejscowości, okolicy, np. w telewizji, internecie, za pomocą aplikacji w telefonie?

Sprawdzanie informacji na temat zanieczyszczenia powietrza jest silnie uzależnione od obecności smogu w miejscu zamieszkania (ρ Spearmana=0,49). Jakość powietrza sprawdza przynajmniej czasami ponad trzy piąte respondentów mówiących o bardzo poważnym problemie ze smogiem w swojej okolicy i niemal dwie piąte sygnalizujących dość poważny problem.

RYS. 5. Czy w okresie jesienno-zimowym sprawdza Pan(i) poziom zanieczyszczenia powietrza w Pana(i) miejscowości, okolicy, np. w telewizji, internecie, za pomocą aplikacji w telefonie?

Wśród osób, w których miejscu zamieszkania smog stanowi poważny problem, sięganie do wskaźników jakości powietrza zależy w pewnej mierze od wieku i poziomu wykształcenia. Takich informacji częściej niż inni poszukują respondenci młodszy oraz mający wyższe wykształcenie, natomiast najrzadziej – osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym oraz najstarsi badani.

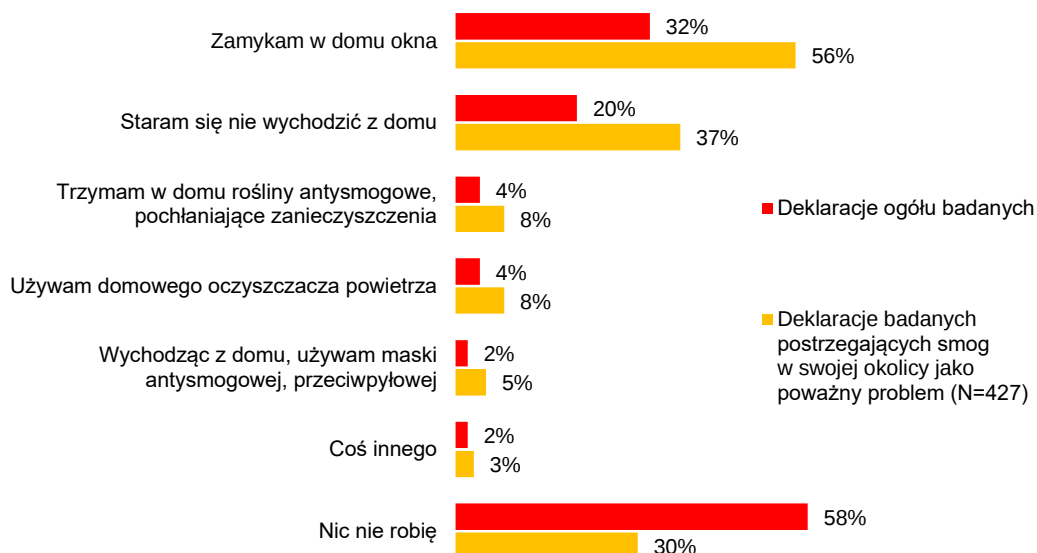
TABELA 1

		Czy w okresie jesienno-zimowym sprawdza Pan(i) poziom zanieczyszczenia powietrza w Pana(i) miejscowości, okolicy, np. w telewizji, internecie, za pomocą aplikacji w telefonie? Deklaracje badanych postrzegających smog w swojej okolicy jako poważny problem (N=427)			
		Tak, zawsze lub prawie zawsze	Tak, od czasu do czasu	Tak, ale rzadko	Nie, nigdy
		w procentach			
Ogółem		17	30	15	38
Wiek	18–24 lata	21	30	21	27
	25–34	25	40	18	18
	35–44	13	28	20	40
	45–54	15	22	25	38
	55–64	15	35	6	44
	65 lat i więcej	16	23	5	56
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	14	20	12	54
	Zasadnicze zawodowe	9	28	9	54
	Średnie	14	32	14	40
	Wyższe	25	33	19	23

Do najbardziej rozpowszechnionych działań podejmowanych w celu codziennej ochrony przed smogiem zalicza się zamykanie w domu okien (32%) i niewychodzenie na zewnątrz (20%). Nieliczni mają w domu rośliny o właściwościach przeciwpylowych (4%), używają oczyszczacza powietrza (4%) lub zakładają poza domem maskę antysmogową (2%).

CBOS

RYS. 6. Co Pan(i) robi, aby chronić się przed smogiem?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Poszczególne sposoby radzenia sobie ze smogiem są stosowane podobnie często jak rok temu.

CBOS

RYS. 7. Co Pan(i) robi, aby chronić się przed smogiem?

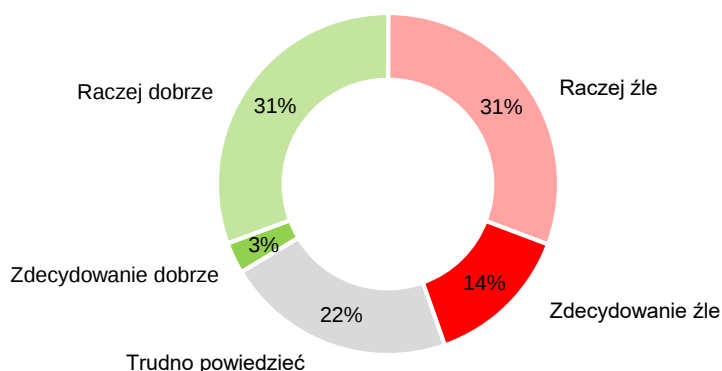

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Ankietowanych poprosiliśmy również o ocenę realizacji polityk antysmogowych prowadzonych na poziomie krajowym i lokalnym. W odniesieniu do obu przeważają głosy krytyki. Działalność rządu mającą na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza w Polsce ocenia dobrze jedna trzecia badanych (33%), a źle – niemal połowa (45%).

CBOS

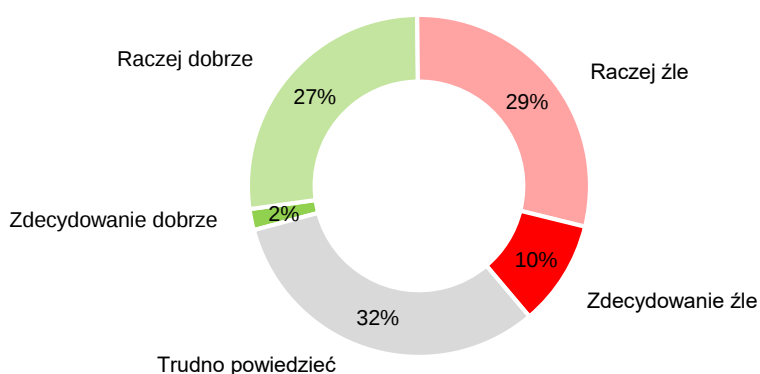
RYS. 8. Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?

Działalność władz samorządowych w zakresie poprawy jakości powietrza w swojej miejscowości, gminie pozytywnie ocenia ponad jedna czwarta badanych (29%), natomiast dwie piąte (39%) wyraża przeciwną opinię.

CBOS

RYS. 9. A jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) miejscowości, gminie mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Pana(i) okolicy?

Negatywne oceny działań w tym zakresie na poziomie centralnym i lokalnym korespondują z dużymi oczekiwaniami, czyli deklarują je najczęściej osoby, w których okolicy problem zanieczyszczenia powietrza jest najbardziej odczuwalny. Z kolei na ogół pozytywnie politykę rządu i – szczególnie – władz samorządowych odbierają ludzie, których kwestia ta nie dotyczy. Co za tym idzie – mniej krytyczne oceny tych działań obserwujemy wśród mieszkańców wsi i małych miast niż większych ośrodków, szczególnie największych aglomeracji.

TABELA 2

Jak poważnym problemem w Pana(i) miejscu zamieszkania, okolicy jest zanieczyszczenie powietrza, smog?	Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?			A jak Pan(i) ocenia działalność władz lokalnych w Pana(i) miejscowości, gminie mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Pana(i) okolicy?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Bardzo poważnym	23	71	7	20	68	12
Dość poważnym	31	53	15	28	49	23
Niezbyt poważnym	39	37	24	29	34	37
W ogóle nie ma tego problemu	36	29	36	38	14	48

Ponadto ocenę skuteczności polityki antysmogowej rządu determinują w pewnym stopniu poglądy i preferencje polityczne ankietowanych. Na ogół przychylnie odbierają ją badani identyfikujący się z prawicą (zob. tabelę aneksową 1), zamierzający głosować na Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem), a także większa część elektoratu Polskiego Stronnictwa Ludowego. Natomiast niezadowoleni z niej to najczęściej zwolennicy Platformy Obywatelskiej i Wiosny oraz ludzie o lewicowej orientacji politycznej.

TABELA 3

Elektoraty wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w hipotetycznych wyborach parlamentarnych	Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	55	23	23
Platforma Obywatelska	9	80	10
Wiosna	13	81	6
Kukiz'15*	41	51	8
Polskie Stronnictwo Ludowe*	48	42	10
Niezdeterminowani, na kogo głosować	28	51	21
Niezamierzający głosować	25	39	36

* Uwaga, niewielka liczebność zwolenników tych ugrupowań w próbie

Smog, jak wynika z deklaracji, stanowi poważny problem dla ponad dwóch piątych Polaków – najpoważniejszy dla osób z największych miast i niektórych województw na południu kraju. Rzadziej doskwiera natomiast mieszkańcom wsi oraz północnej części Polski. Tam, gdzie występuje, istotnie wpływa na codzienne funkcjonowanie i na takie zachowania, jak monitorowanie w sezonie jesienno-zimowym jakości powietrza, zamykanie okien czy unikanie wychodzenia z domu. Działania rządu i władz lokalnych mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza częściej są przez Polaków krytykowane, niż chwalone. Niezadowolenie z nich współwystępuje z większymi oczekiwaniami, a więc częściej wyrażają je osoby, którym smog bardziej dokucza.

Opracował

Michał Feliksiak

TABELA 1

		Jak Pan(i) ocenia działania rządu mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Polsce?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	45	22	967
Płeć	Mężczyźni	41	44	15	454
	Kobiety	27	46	27	513
Wiek	18–24 lata	32	44	24	75
	25–34	29	51	20	187
	35–44	29	50	22	181
	45–54	28	47	25	145
	55–64	45	39	16	175
	65 lat i więcej	35	41	24	204
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	35	26	384
	Miasto do 19 999	38	38	24	157
	20 000 – 99 999	34	49	17	210
	100 000 – 499 999	24	59	16	135
	500 000 i więcej mieszk.	16	70	15	82
Wysztalcenie	Podstawowe / gimnazjalne	39	29	32	179
	Zasadnicze zawodowe	39	36	25	236
	Średnie	32	49	19	294
	Wyższe	26	61	14	259
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	59	12	120
	Średni personel, technicy	42	43	15	29
	Pracownicy adm.-biurowi	22	61	17	74
	Pracownicy usług	27	52	21	56
	Robotnicy wykwalifikowani	27	48	25	101
	Robotnicy niewykwalifik.	44	40	16	43
	Rolnicy	51	24	25	43
	Pracujący na własny rach.	24	53	22	53
	Bezrobotni	47	40	13	23
	Emeryci	36	41	23	228
	Renciści	46	27	27	63
	Uczniowie i studenci	34	43	22	62
	Gospodynie domowe i inni	29	38	33	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	51	15	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	56	17	78
	sekt. prywat. poza rolnict.	26	53	20	266
	prywatnym gosp. rolnym	49	28	23	50
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	36	35	29	141
	Od 900 zł do 1299 zł	38	43	19	153
	Od 1300 zł do 1799 zł	41	40	19	154
	Od 1800 zł do 2499 zł	34	53	13	121
	2500 zł i więcej	28	60	12	147
Ocena własnych war. mater.	Źle	31	46	23	65
	Średnie	35	41	24	350
	Dobre	33	48	19	552
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	14	45	46
	Raz w tygodniu	40	42	18	409
	1–2 razy w miesiącu	30	45	25	154
	Kilka razy w roku	29	49	22	217
	W ogóle nie uczestniczy	23	59	18	136
Poglądy polityczne	Lewica	14	74	11	169
	Centrum	30	51	19	254
	Prawica	53	30	17	317
	Trudno powiedzieć	24	40	37	216

TABELA 2

		Jak Pan(i) ocenia działania władz lokalnych w Pana(i) miejscowości, gminie mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, smogu w Pana(i) okolicy?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		29	39	32	967
Płeć	Mężczyźni	31	42	27	455
	Kobiety	27	37	36	513
Wiek	18–24 lata	32	35	34	75
	25–34	21	50	29	187
	35–44	25	42	33	181
	45–54	28	41	31	145
	55–64	36	35	29	175
	65 lat i więcej	33	30	37	203
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	32	36	384
	Miasto do 19 999	19	41	40	157
	20 000 – 99 999	33	44	23	210
	100 000 – 499 999	24	45	31	134
	500 000 i więcej mieszk.	28	48	25	82
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	34	21	45	179
	Zasadnicze zawodowe	31	31	37	236
	Średnie	29	46	26	294
	Wyższe	23	52	25	259
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	48	27	120
	Średni personel, technicy	31	64	5	29
	Pracownicy adm.-biurowi	20	62	18	74
	Pracownicy usług	19	46	35	56
	Robotnicy wykwalifikowani	28	40	32	102
	Robotnicy niewykwalifik.	28	34	38	43
	Rolnicy	36	25	39	43
	Pracujący na własny rach.	31	38	31	53
	Bezrobotni	26	51	23	23
	Emeryci	33	30	37	228
	Renciści	31	24	45	63
	Uczniowie i studenci	30	40	30	62
	Gospodynie domowe i inni	32	36	33	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	49	26	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	49	36	78
	sekt. prywat. poza rolnict.	29	44	26	267
	prywatnym gosp. rolnym	28	36	37	50
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	33	33	34	141
	Od 900 zł do 1299 zł	27	40	33	153
	Od 1300 zł do 1799 zł	37	33	30	154
	Od 1800 zł do 2499 zł	33	44	24	121
	2500 zł i więcej	26	53	20	147
Ocena własnych war. mater.	Źle	18	47	35	65
	Średnie	31	35	34	350
	Dobre	28	41	30	552
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	13	56	45
	Raz w tygodniu	31	39	30	409
	1–2 razy w miesiącu	27	40	32	155
	Kilka razy w roku	28	43	29	217
	W ogóle nie uczestniczy	26	41	33	136
Poglądy polityczne	Lewica	31	48	21	169
	Centrum	28	46	26	254
	Prawica	33	35	31	316
	Trudno powiedzieć	23	29	48	216